

УДК 811.111'33

DOI <https://doi.org/10.32782/modernph-2025.3.10>

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ В РОМАНІ ЕДІТ НЕСБІТ «ДІТИ ЗАЛІЗНИЦЬ»

Колісник Вікторія Юріївна,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри іноземних мов

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ORCID ID: 0000-0002-6292-5389

Литвиненко Віктор Юрійович,

старший викладач кафедри теорії та практики іноземних мов

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ORCID ID: 0000-0003-2519-5783

Стаття присвячена аналізу стилістичних засобів виразності в романі Едіт Несбіт «Діти залізниць». Сюди віднесено вживання виразного дієслова “do” у функції підсилення, використання повних і часткових паралелізмів, контактного та рамкового повторів, повторів-підхватів, незвичних скорочень і навмисного вживання персонажами граматичних помилок. Метою таких прийомів є інтенсифікація роману, динамічність і жвавість мовлення окремих персонажів. Письменниця прагнула наголосити на безпосередності головних героїв, їхній щирості, які змушують дітей повторювати важливі слова, двічі промовляти значущі речення або наголошувати на якійсь дії. Особливого враження до мовлення персонажів додає злиття всіх слів у реченні в повідомленні надзвичайно важливої новини, коли говорили всі троє одразу.

Уживання скорочень, що не притаманні англійській мові, та граматичних помилок спрямоване на глибше розкриття особистостей дійових осіб, виступає непрямим описом їхнього загального рівня освіти та життєвого досвіду.

Іншим аспектом аналізу авторського стилю Едіт Несбіт є застосування графічних засобів для збільшення інтенсивності роману. До них входять написання всіх букв слова з великої літери, написання окремих загальних назв із великої букви, нижнє підкреслення окремих лексичних одиниць, злиття всіх слів у реченні. Незаперечною функцією таких графічних засобів є прагнення письменниці наголосити на визначеному елементі речення, привернути особливу увагу читачів до потрібного слова чи словосполучення.

Використання вставних речень на кшталт “You know”, “You see”, “I suppose”, “I think”, “I wonder”, “I’ve no doubt”, “If you ask me”, інших є також характерною особливістю авторського стилю Едіт Несбіт, яка таким чином прагне додати мовленню персонажа природності та закликає зосереджуватися на самому висловлюванні.

У статті також проаналізовано освітній рівень головних персонажів роману: трьох дітей, їхньої мами, працівника залізничної станції Перкса, старого джентльмена, човняра та його дружини. Саме через мовлення персонажів легко визначити, чи здобули вони якісну освіту, чи мали досить часу на самоосвіту та саморозвиток.

Ключові слова: стилістичні прийоми виразності, графічні засоби, авторський стиль, функція підсилення, інтенсифікація мовлення.

Kolisnyk Victoria, Lytvynenko Victor. Stylistic expressive means in the novel “The Railway Children” by Edith Nesbit

The article is fixed on the analysis of stylistic means of expressiveness in the novel “The Railway Children” by Edith Nesbit. We refer here usage of emphatic verb “do” in the function of intensification, usage of partial and full parallelisms, ordinary, framing and catch repetitions, application of unusual shortenings and intentional usage of grammar mistakes by some characters. The aim of such devices is intensification of the novel as well as dynamism of particular characters. The writer intended to emphasize the main characters’ ingenuousness and their sincerity, which make the children repeat important words, utter twice the significant sentences or highlight some action. A particular impression is added to the characters’ speech by merging of all the words in the sentence while informing extraordinary important news, when all three were talking simultaneously.

Availability of unusual shortenings, which are not characteristic for English as well as grammar mistakes are aimed at deeper revealing of the characters' personalities, thus being an indirect description of their general educational level and life experience.

One more aspect for analyzing the author's style in the novel "The Railway Children" is usage of graphical means for bigger intensification of the work. They involve capitalization of all letters in a word or phrase, writing common names in capitals, underlining of separate lexical units or groups of them, merging of all the words in a sentence. An undeniable function of such graphical means is the writer's intention to emphasize some element in the sentence and to draw a reader's attention to the particular word or word-combination.

Usage of parenthetical sentences like "You know", "You see", "I suppose", "I think", "I wonder", "I've no doubt", "If you ask me", and others is also a characteristic feature of Edith Nesbit's writing style, who strives to add some natural features to a character and appeals to concentrate on the utterance itself.

The article has also analysis of an educational level of the main characters in the novel: three children, their mother, a railway worker Perks, an old gentleman, a Bargee and his wife. Just by means of the characters' speech it is easy to determine whether they received a good education and whether they had enough time for self-education and self-development.

Key words: *stylistic expressive means, graphical means, author's style, strengthening function, speech intensification.*

Вступ. Дослідження стилю письменника на основі його художнього твору уможливорює краще розуміння мовних засобів, які автор використовує для передачі яскравості образів і динамічності подій конкретного твору. Вдумливий читач може не лише ознайомитися зі змістом твору, але й помітити багатство мовних прийомів і різноманітних засобів виразності, що притаманні саме цьому автору. Роман письменниці Едіт Несбіт «Діти залізниці» – чудовий зразок для ознайомлення зі стилістичними особливостями вживання англійської мови в дитячій прозі.

Дослідженню творчості Едіт Несбіт були присвячені наукові розвідки К. Перейми (образно-виражальні засоби казок) [1], А.І. Вардяні та М. Кандрія (героїчні вчинки персонажів) [2], А. Аншорі (тлумачення розширення прав дітей) [3], Р.Е. Нуграєні (вплив соціально-економічних чинників на формування особистості дітей) [4], А.А.П.Р. Деві, І.М. Раджег та І.М. Нетра (виразні мовленнєві акти) [5], С. Радхі (прямі та непрямі мовленнєві акти) [6], Х. Селіан, Дж. Сухаді та М. Манугерен (застосування теорії героїзму) [7], А. Кусна (марксистська теорія в описі героїзму) [8], Дж. Джонсон (протилежні аспекти дитячого життя) [9]. Однак цілісного стилістичного аналізу роману Едіт Несбіт «Діти залізниці» виконано ще не було.

Мета статті – проаналізувати стилістичні засоби виразності в романі Едіт Несбіт «Діти залізниці», описати графічні особливості твору.

Результати. Як відомо, Едіт Несбіт – талановита письменниця з багатим арсеналом

засобів увиразнення англійської мови. Дослідниця К. Перейма аналізувала образно-виражальні засоби в казках Едіт Несбіт, які додають експресивності, емоційності й образності її творам, виокремлювала «на фонетичному рівні асонанс, алітерацію, звуконаслідування, на лексичному – синоніми, неологізми, демінутиви, на синтаксичному – повтори, парцеляцію, інверсію, питальні речення» [1, с. 162].

Окрім казок, письменниця також писала романи. Яскравим прикладом її майстерності є роман «Діти залізниці». Це твір про дітей, які через деякі обставини опиняються в іншому середовищі, до якого вони змушені пристосуватися.

Прагнучи показати емоційність мовлення персонажів, письменниця використала різноманітні стилістичні засоби виразності, зокрема паралельні конструкції, повтор, виразне дієслово "do", використання незвичних скорочень, уживання граматичних помилок. Зупинимось на них детальніше.

1. Паралельні конструкції широко представлені в романі, трапляються і часткові, і повні різновиди.

Наприклад: "I hate gruel – I hate barley water – I hate bread and milk. I want to get up and have something REAL to eat" (частковий паралелізм) [10, с. 3].

"And don't YOU worry. It'll all come right in the end".

"Then don't YOU worry either, Mother", said Phyllis, "and we'll all be as good as gold" (повний паралелізм) [10, с. 9].

2. Різні види повтору додають твору насиченості та динамічності.

Наприклад: “The train came rattling along very, very fast” [10, с. 80] (ordinary repetition).

“So, Mother asked the Cook to make a large pigeon-pie. The pie was made” [10, с. 3] (catch repetition).

“Hope? Rather! Tons of it”, said Father, cheerfully; “but it’ll want something besides hope – a bit of brazing say, or some solder, and a new valve” [10, с. 5] (framing repetition).

3. Виразне дієслово “do” у функції підсилення спрямоване на додатковий ефект від висловлювання.

Наприклад: “<...> but we do beg your pardon <...>” [10, с. 101].

“I say, this is larks”, he said, wriggling joyously, as Mother tucked him up. “I do like moving! I wish we moved once a month” [10, с. 12].

4. Злиття всіх слів у реченні. Це спостерігалось лише раз за весь твір, однак саме таким способом письменниця пропонує читачу уявити екстрену ситуацію, коли постала необхідність говорити трьом одразу, щоб повідомити надзвичайну новину.

Наприклад: “We wantedtotellyouonlywethoughtitwouldbestalenews” [10, с. 73].

5. Використання незвичних скорочень у романі є характерною рисою стилю письменниці, яка через мовлення персонажів передає їхні емоції та демонструє особистості.

Наприклад: “P’r’aps not”, said Perks, cautiously; “still you can’t be sure with foreigners” [10, с. 74].

6. Під час читання роману «Діти залізниці» неодноразово помічаємо граматичні помилки в розмовах персонажів. Це доповнює опис їхніх характерних рис.

Наприклад: “Maybe you ‘ave, and maybe you ‘aven’t”, said Perks; “it ain’t nothing to me” [10, с. 73].

У творі чітко проглядається мета виразності. На нашу думку, авторка хотіла зобразити безпосередність головних персонажів – трьох дітей, їхню дитячу щирість. Це саме вона змушує їх кілька разів повторювати важливі слова (повтор), двічі промовляти значущі речення (паралелізм), наголошувати на якійсь дії (використання виразного дієслова “do”). Особливої динамічності твору додає і злиття інформації, коли всі троє промовляють одночасно (злиття слів).

Зазначимо, що за допомогою незвичних скорочень, які не притаманні англійській мові, письменниця прагне зосередити увагу

читачів на рівні освіченості персонажів. Адже відомо, що рівень освіти, отже, і грамотності, насамперед виявляється у змісті та манері спілкування. Проаналізуємо мовлення деяких персонажів роману.

Найважливішою людиною для трьох дітей є, безумовно, їхня мама. Оскільки вона має гарну освіту, любить писати поезію та прозу, її мова правильна, без помилок. Дітям теж забезпечували здобуття хорошої освіти, коли фінансовий стан їхньої сім’ї був стабільним. Тому вони здебільшого говорять правильно. Мати продовжує дбати про їхні знання і в гіршій ситуації, викладає їм різні предмети самостійно. Подекуди вона виправляє помилки дітей, робить це дружелюбно, по-доброму.

Наприклад: “Oh, then, we meant to ask you to let us anti-antipate it, and go without when the bun-day came”.

“Anticipate,” said Mother” [10, с. 110].

У цьому прикладі мама виправляє молодшу доньку, яка ще не вивчила слово “anticipate”, м’яко підказує їй правильний варіант вимови.

Справжнім другом став для дітей працівник залізничної станції Альберт Перкс. На противагу головним героям він не має хорошої освіти, тому його мовлення сповнене граматичних помилок і незвичних варіантів скорочень англійських слів і виразів.

Наприклад: “Nothing ain’t nothing. What ‘appens either ‘ere or elsewhere”, said Perks; “if you likes to ‘ave your secrets, ‘ave ‘em and welcome. That’s what I say” [10, с. 72].

У наведеному прикладі помічаємо скорочення: *‘appens* (замість *happens*), *‘ere* (замість *here*), *‘ave* (замість *have*), а також граматичні помилки: *you likes* (замість *you like*), *ain’t* (замість *isn’t*). Характерною рисою Перкса є також поєднання кількох заперечень в одному реченні, що є помилкою за правилами англійської мови.

Ще один знайомий дітей, якого вони називають “our old gentleman” (наш старий джентльмен), є високоосвіченою людиною, яка є досить впливовою в суспільстві. Чоловік не лише читав твори їхнього випадкового гостя, відомого закордонного письменника, але й знав чимало посадовців, які здатні були вплинути на ситуацію з їхнім батьком. Він висловлюється логічно, чітко, послідовно, що видно з його листів.

Наприклад: “Dear Roberta and Phyllis and Peter”, it said; “here are the things you want. Your mother will want to know where they came from. Tell her they were sent by a friend who heard she was ill. When she is well again you must tell her all about it, of course. And if she says you ought not to have asked for the things, tell her that I say you were quite right, and that I hope she will forgive me for taking the liberty of allowing myself a very great pleasure” [10, с. 44].

Що ж до інших людей із їхнього оточення, як-от дружина човняра Марія, сам човняр, варто зазначити, що вони не вирізняються правильністю мовлення. Тому від них легко можна почути такі висловлювання:

““I dunno”, said the woman. “Nobody don’t know <...>” [10, с. 50].

Відмічаємо тут незвичні скорочення та граматичні помилки: *dunno* замість *don’t know* та *nobody don’t know* замість *nobody knows*.

Зауважимо, що важливу роль для передачі плавного перебігу діалогів відіграють вставні речення на кшталт “you know”, “I say”, “so I tell you”, слова “well”, “then” тощо. Вони покликані привернути увагу співрозмовника або просто слугують своєрідним зв’язком між частинами речень, що притаманні мовленню окремих людей.

Наприклад: “Oh, let’s kiss and be friends”, she said; “we’ll say we’re sorry first, if you like, but we didn’t really know that you didn’t know” [10, с. 74].

Наведений приклад містить вставне речення “if you like”, за допомогою якого Філіс хотіла виявити свою щирість і готовність робити поступки співрозмовнику. Діти зрозуміли, що Перксу було цікаво дізнатися історію іноземця, тому він образився, що вони одразу йому все не розповіли. У цій ситуації Філіс виконує роль модератора конфлікту та пропонує все вирішити мирно.

Окрім стилістичних засобів, Едіт Несбіт використовує інші прийоми. Так, характерна манера висловлюватися, що притаманна дітям, знаходить відображення в численних особливостях мовлення персонажів. Перше, що спостерігаємо у творі, – це інший спосіб написання деяких слів. Письменниця використовує різні варіанти, щоб наголосити й увиразнити потрібну лексичну одиницю, тобто графічно зосереджує увагу читачів на конкретному слові. На нашу думку, усю

сукупність графічних засобів твору можна розділити на такі категорії: написання всього слова великими літерами, використання великих літер для загальних назв іменників, нижнє підкреслювання.

1. Написання всього слова великими літерами. Це досить поширений спосіб наголошення (789 випадків), адже таким чином одразу привертає увагу. Таких випадків у творі досить багато, авторка вдало використовує цей спосіб.

Наприклад: “Oh, deer”, said Bobbie, with a sign, “I do believe you’re CROSS” [10, с. 72].

2. Написання загальних назв іменників із великої букви трапляється в романі 789 разів. Коли загальну назву підносять до власної, цим самим прагнуть надати їй значущості. Так, у творі дуже часто зазначено “Mother”. Схиляємось до думки, що таким чином Едіт Несбіт хотіла передати любов, повагу і безмежну вдячність дітей до своєї матері. Саме мама стала їхньою єдиною опорою після незрозумілого ув’язнення батька. Також у творі зазначено загальні назви “Station Master”, “Porter”, “Doctor”, “Bargee” (назви професій), що теж свідчить про повагу дітей до людей праці, які багато розповідали їм про свою роботу.

Наприклад: “We thought Mother had told you” [10, с. 72]

3. Виділення окремого слова через нижнє підкреслювання трапляється у творі 13 разів. Це досить своєрідний засіб наголошення окремого елемента, на якому має зосередитися читач. На нашу думку, усі зразки виокремлення однієї лексичної одиниці чи групи лексичних одиниць несуть глибокий сенс, який письменниця прагнула передати читачам.

Наприклад: “I made the needle-book, but it was Bobbie’s present” [10, с. 114]

Загалом повість «Діти залізниці» видається цікавим, насиченим подіями твором. Це не лише розповідь про дітей та їхні нові захоплення в умовах проживання в сільській місцевості. Це також і пізнання нових реалій: незнайомих людей, незвичного способу життя без слуг, необхідності економити та заробляти бодай якісь кошти. Окрім цього, це ще і підлітковий вік персонажів, коли відбувається формування особистості, становлення характеру, трапляється перша закоханість. Едіт Несбіт зуміла поєднати всі ці елементи

у жваву оповідку про дітей, які зі звичайних, домашніх дітей в одну мить перетворилися на дітей залізниці. Вони навчилися допомагати іншим, коли запобігли аварії на коліях, допомогли підлітку зі зламанною ногою, урятували з пожежі немовля та собаку. Вони також знайшли надійних друзів, як-от лікар, працівник залізниці Перкс, наглядач станції, старий джентльмен із потягу, хлопчик із тунелю та багато жителів їхнього селища.

Висновки. У результаті проведеного аналізу роману можна зазначити очевидну майстерність письменниці, яка простими словами змогла описати психологічний стан трьох дітей у непростих життєвих обставинах, завдяки збагаченню їхнього мовлення різноманітними виразними засобами. Серед найбільш частотних є пара-

лелізм, простий, контактний і рамковий повтор, повтор-підхват, уживання дієслова “do” у функції підсилення, скорочення, що не є звичними для англійської мови, та навмисне використання персонажами граматичних помилок.

Окрім цього, особливістю роману Едіт Несбіт «Діти залізниці» є три категорії графічних засобів, застосованих письменницею для повертання уваги до окремої лексичної одиниці чи цілої групи: написання всього слова великими літерами, нижнє підкреслення та написання загальних назв із великої літери.

Зауважимо також, що подальшого дослідження потребують авторська ремарка діалогів, концепти добра та любові роману, а також характеристика художніх образів твору.

Література:

1. Перейма К.Б. Специфіка образно-виражальних засобів у казках Е. Несбіт. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 19. Т. 2. С. 159–163.
2. Wardyani A.I., Candria M. The Railway Children and Their Acts of Heroism. *E3S Web of Conferences*. 2022. № 359. С. 02002.
3. Anshori A. The Empowerment of Children in Edith Nesbit’s “The Railway Children”. *English Review : Journal of English Education*. June 2016. Vol. 4. Issue 2. URL: <https://journal.uniku.ac.id/index.php/ERJEE>.
4. Nugraheni R.E. Influence of social and economic factors on children’s personality formation : Diss. Sanata Dharma University, 2017.
5. Dewi A.A.P.R., Rajeg I.M., Netra I.M. Expressive Speech Act. *Humanities*. 2016. № 16. P. 7–14.
6. Radhi S. Direct and Indirect Speech Acts : MA Thesis. University of Thi-Qar, 2017.
7. Selian H., Suhadi J., Manugeren M. Application of the Theory of Heroism. *Language Literacy*. 2017. № 1. P. 51–72.
8. Khusna A. Marxist Theory in the Description of Heroism. P.D. Chandraningrum : Diss. Muhammadiyah Surakarta University, 2018.
9. Johnsson J. The Duality of the Railway in E. Nesbit’s The Railway Children: How the Trains Represent Two Opposing Aspects of the Children’s Lives. Independent thesis Basic level (degree of Bachelor). 2013 URL: [urn:nbn:se:hkr:diva-10297](http://nbn:se:hkr:diva-10297).
10. Nesbit E. The Railway Children. URL: <https://www.gutenberg.org/files/1874/1874-h/1874-h.htm> (дата звернення: 20.12.2024).

References:

1. Pereima, K.B. (2021). Spetsyfyka obrazno-vyrazhalnykh zasobiv u kazkakh E. Nesbit [Specifics of figurative and expressive means in fairy tales by E. Nesbit]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vydavnychiy dim “Helyetyka”. Issue 19. Vol. 2. pp. 159–163 [in Ukrainian].
2. Wardyani, A.I., & Candria, M. (2022). The Railway Children and Their Acts of Heroism *E3S Web of Conferences*, 359, 02002 [in English].
3. Anshori, A. (2016). The Empowerment of Children in Edith Nesbit’s “The Railway Children”. *English Review: Journal of English Education*. Vol. 4, Issue 2, June 2016. Retrieved from: <https://journal.uniku.ac.id/index.php/ERJEE> [in English].
4. Nugraheni, R.E. (2017). Diss. Sanata Dharma University [in English].
5. Dewi, A.A.P.R., Rajeg, I.M., & Netra, I.M. (2016). Expressive Speech Act. *Humanities*, 16, 7–14 [in English].
6. Radhi, S. (2017). Direct and Indirect Speech Acts. MA Thesis, University of Thi-Qar [in English].
7. Selian, H., Suhadi, J., & Manugeren, M. (2017). Heroism in Rudyard Kipling’s the Jungle Book. *Language Literacy* 1, 51–72 [in English].
8. Khusna, A. (2018). Marxist Theory in the Description of Heroism. P.D. Chandraningrum, Diss., Muhammadiyah Surakarta University [in English].

9. Johnsson, J. (2013). The Duality of the Railway in E. Nesbit's *The Railway Children*: How the Trains Represent Two Opposing Aspects of the Children's Lives. Independent thesis Basic level (degree of Bachelor). Retrieved from: urn:nbn:se:hkr:diva-10297.
10. Nesbit, E. *The Railway Children*. Retrieved from <https://www.gutenberg.org/files/1874/1874-h/1874-h.htm> [in English].